
Nadasbaş, S. E. & Seçim, E. (2020). Bilimsel İletişime Tekstil ve Moda Tasarımı Uygulamaları ile Katkı Sağlamaya Yönelik Bir İşleyiş Önerisi. *Folklor Akademi Dergisi*. Cilt:3, Sayı: 4, 446 – 463.

Makale Bilgisi / Article Info

Geliş / Recieved: 30.10.2020

Kabul / Accepted: 15.11.2020

Araştırma Makalesi/Research Article

BİLİMSEL İLETİŞİME TEKSTİL VE MODA TASARIMI UYGULAMALARI İLE KATKI SAĞLAMAYA YÖNELİK BİR İŞLEYİŞ ÖNERİSİ

Serdar Egemen NADASBAŞ* & Esra SEÇİM**

Öz

Süje ile obje arasında bir bağın sonucunda ortaya çıkan ve içinde öznellik barındıran bilgi, genel geçerlik ve kesinlik nitelikleri gösterir şekilde yöntemli ve dizgisel bir yapıya evrildiğinde bilimsel bilgi olarak adlandırılır. Toplumlar için bir ihtiyaç, gelişim ve ilerleme için yol olan bilimsel bilginin istenen etkiyi yaratması için geniş ölçekte yayılım göstermesi önemlidir. Bilimsel iletişim olarak da adlandırılan bu yayılım süreci, günümüzde bilişsel teknolojilerin gelişmesi ile birlikte hızlanmış, bilginin paydaş ya da ilgililere ulaşması kolaylaşmıştır. Buna rağmen yapılan araştırmalar bilimsel çalışmaların yayılım ve etki alanının sınırlı kaldığını, bilimsel iletişimin gelişimine yönelik yapılacak çalışmaların önem arz ettiğini göstermektedir.

Bahsedilen mevcut durum ve önem dâhilinde, bilimsel bilgi yayılımının tasarım odaklı yöntem ve yaklaşımlarla artırılmasına yönelik uygulamalı örnekler geliştirilmesi amaçlanan bu çalışmada üzerinde çalışılacak bilimsel yayının belirlenmesi için araştırmalar gerçekleştirilmiştir. İncelemeler sonucunda Prof. Dr. H. Feriha Akpınarlı tarafından 2008 yılında sunulan ve internet ortamında tam metnine ulaşılamayan “ Akşehir El Örgü Çoraplarında Motif ve Kompozisyon Özelliklerinin İncelenmesi” başlıklı bildiri metninin araştırmaya kaynak oluşturmasına karar verilmiştir. Yazarın kendisi ile gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda edinilen tam metin içerik olarak analiz edilmiş, araştırma kapsamında gerçekleştirilen tasarım çalışmalarına kaynak oluşturacak unsurlar belirlenmiştir. Kaynak yayının bulgular bölümünde sunulan geometrik, bitkisel, figürlü, nesnel ve sembolik (soyut) bezeme örneklerinin tasarım uygulamalarına temel

* Dr. Öğr. Üyesi, Atılım Üniversitesi, Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Moda ve Tekstil Tasarımı Bölümü, Ankara / TÜRKİYE, orcid: 0000-0001-9040-1104

** Dr. Öğr. Gör., Atılım Üniversitesi, Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Moda ve Tekstil Tasarımı Bölümü, Ankara / TÜRKİYE, orcid: 0000-0003-1637-1140

oluşturmasına karar verilmiştir. Her bezeme başlığı altında yer alan örneklerden bir tanesi seçilerek parametrik tasarım metodu ile dört farklı raportlama tekniği kullanılarak yeni desen tasarımları gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında geliştirilen desenler çalışmaya özel tasarlanan giysilere bilgisayar ortamında giydirilmiş ve bulgular bölümünde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Tekstil Tasarımı, Moda Tasarımı, Bilimsel İletişim, Parametrik Tasarım

A FUNCTIONING PROPOSAL TO CONTRIBUTE TO SCIENTIFIC COMMUNICATION WITH TEXTILE AND FASHION DESIGN APPLICATIONS

Abstract

Information that occurs as a result of a link between subject and object that contains subjectivity is called scientific knowledge when it evolves into a methodical and typesetting structure in such a way as to show general validity and certainty qualities. It is important that scientific knowledge, which is a need for societies, the path to development and progress, is spread on a large scale to have the desired effect. This process of dissemination, also called scientific communication, has accelerated with the development of cognitive technologies today, making it easier for information to reach stakeholders. Nevertheless, research shows that the spread and impact of scientific research remains limited, and studies aimed at the development of scientific communication are important.

As part of the current situation and importance mentioned, research was conducted to determine the scientific publication to be studied in this study, which aims to develop practical examples for increasing the dissemination of scientific information with design-oriented methods and approaches. As a result of the reviews, Prof. Dr. H. Feriha Akpınarlı in 2008 and the full text of the paper entitled "examination of Motif and composition characteristics in Akşehir hand knitting socks", which cannot be reached on the internet, was decided to create a source for research. As a result of interviews with the author herself, the full text was analyzed as content and elements that would form the source of the design work carried out within the scope of the research were determined. It was decided that the geometric, herbal, figural, objective and symbolic (abstract) decoration examples presented in the results section of the source publication should be the basis for design applications. By selecting one of the examples under each decoration heading, new pattern designs were realized using four different reporting techniques using the parametric design method. The designs developed within the scope of the study were dressed in computer environment on clothes designed specifically for the study and presented in the results section.

Keywords: Textile Design, Fashion Design, Scientific Communication, Parametric Design

1. Giriş

İnsan genel olarak hayatta kalmaya ve ölümsüz olmaya programlanmış toplumsal bir varlıktır. Güdülerinin tetiklediği şekilde davranan insan, yaşayarak, gözlemleyerek, taklit ederek, deneyip yanılarak bilgi sahibi olmuş, bu bilgileri hayatta kalabilmek için sistematik olarak kullanmış ve geliştirmiştir. Hayatta kalma becerisinin gelişmesi ve var olan ama henüz bilinmeyen bir düzeni keşfetme arzusu ile birlikte insan, bir veri olarak adlandırılacak bilgiler arasında ilişkiler kurarak anlamlı bir bütünü keşfetme çabasına girişmiştir.

Kendi varlığının farkında olan insan, doğal olarak etrafında olanların ve olup bitenlerin de farkındadır ve yaşayabilmek için öncelikle “**doğru**” (eşyanın ve olayların gerçekliğini mümkünse olduğu gibi ifade eden), “**güvenilir**” (algıların yanılmadığının tespit ve teyit edildiği; belgeleri olan; zandan ve tahminden daha ileri düzeyde) ve paylaşımına açıldığında “**savunulabilir**” (başkalarını bu bilginin doğruluğu konusunda ikna imkanı olan) bilgiye ihtiyacı vardır. Çünkü insan, bir yandan içinde bulunduğu koşullara uyum sağlamaya çalışırken, diğer yandan da kendisine bir gelecek inşa etmek zorunda olan bir varlıktır (Onat, 2016: 6). Bu gelecek inşasında bilgi gelişerek bilimsel bilgi aşamasına evrilmiştir. Artık bilgi sadece evreni keşfetmek, algılamak ve anlamlandırmak için kullanılan bir araç değil, öznel gelişimin ötesinde toplumsal bir devinim için kullanılan bir güç haline gelmiş ve bilimsellik boyutuna ulaşmıştır.

Bilimsel bilgiyi elde etmedeki amaç, doğru bilgi ile bilinçlenip doğru eylemde bulunmaktır. Bu yönde yapılan çalışmalar, yani doğru düşünme ve sistematik bilgi edinme süreci bilimsel bilgiyi oluşturur. Ancak bir konunun bilimsel olabilmesi için temel ilke ya da tek ölçüt, konunun gözlenebilir bir varlık alanı ve nesnel bir gerçeğinin bulunmasıdır. Bu nedenle bilimsel bilgi, kişiden kişiye ve toplumlara göre değişen yargılar yerine, tarafsız ölçütler getiren genel geçer bir bilgi türüdür (Gürkan, 2001: 1).

Bilim camiası çeşitli araştırmalar sonucunda elde ettikleri teoremleri, bulguları ya da yenilikleri kısacası bilimsel bilgileri daha çok kişinin faydalanabilmesini sağlamak için yayınlama yolunu seçmektedir. (Al, 2008 s. 29). Bu vesile ile bilim insanları, bilimsel bulgularını ve görüşlerini bir tür haber bülteni şeklinde birbirlerine ileterek kendi görüşlerinin yanlışlanmasına olanak

tanımak sureti ile bilimsel gerçekliğe yakınlaşmaya çalışmaktadırlar (Çal, 2016:1315). Bu durum literatürde bilişsel iletişim kavramının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bilişsel iletişim, bilim insanlarının gerçekleştirdikleri araştırmaları ve elde ettikleri bulguları sözlü ya da yazılı olarak sundukları bir süreç olarak tanımlanabilmektedir (Uçak ve Al, 2009:2).

Bilişsel iletişimin günümüzdeki durumunun anlaşılabilmesi için öncelikli olarak geçmişine değinmek gerekmektedir. 15 ve 16. yy'da Avrupa insanı, Orta Çağ'ın dinsel ve geleneksel değerlerin kendilerini geliştirmek ve daha iyi yaşamak için yeterli olmadığını anlamış, onların yerine yeni değerler oluşturma çabası içine girmiştir (Çüçen, 2006:25). On altıncı yüzyıldan sonra bilimsel bilgi birikiminin artmasıyla bilimler büyük bir hızla gelişmiş ve on sekizinci yüzyılın başlarından itibaren insanoğlunun yaşantısını büyük bir ölçüde değiştirmeye başlamıştır. Aydınlanma Çağı olarak adlandırılan on sekizinci yüzyılda, akla çok büyük bir değer verilmiş ve tarih, insan aklının gelişim evrelerini anlamaya çalışan bir etkinlik veya bir soruşturma olarak görülmüştür. Bu yaklaşımı benimseyen düşünürler, bilim üreten akıl en gelişmiş akıldır yaklaşımını benimsemişlerdir (Unat, 2005: 23). Bu doğrultuda bilim insanları, yaptıkları çalışmaları paylaşmak, duyurmak ve kendilerini kanıtlamak için birbirlerini mektuplar göndermeye başlamış, bilimsel iletişim ilk adımlar bu şekilde atılmaya başlanmıştır. Bununla birlikte bilim insanlarının bir araya geldiği ve çalışmalarını sözlü olarak anlattığı bilimsel toplantılar da bu dönemde düzenlenmeye başlanmıştır. Bilimsel bilginin görünür kılınmasına olanak sağlayan bu gelişmeler özellikle bilişsel teknolojilerin gelişmesi ile birlikte hız kazanmış, bilgiyi sunmak, paylaşmak ve yaymak daha kolay hale gelmiştir. Özellikle 1983 yılında Amerikan Kimya Kurumu'nun ilk defa basılı derginin yanı sıra internet ortamında da tam metinleri sunması, bilimsel bilginin yayılımına ivme kazandırmıştır (Tonta, 1997: 306).

Elektronik kaynakların devreye girmesi ile birlikte bilimsel yayınların geniş kitlelere ulaşması daha kolay bir hal almış olsa da yeterli etki alanının yakalanması konusunda sorunlar yaşandığı yapılan araştırmalar ile kanıtlanmıştır. 2012 yılında yayımlanan "An Overview Of Scientific And Scholarly Journal Publishing" başlıklı rapora göre küresel ölçekte 6.5 ile 8.5 milyon arası aktif yayın yapan araştırmacı bulunmaktadır. Yayımlanan bilimsel araştırmaları okuyan kişi sayısının yine küresel ölçekte 15 milyon kişi olduğu düşünülmektedir (Ware ve Mabe, 2012: 32). Diğer taraftan

belirtilen okuyucu sayısı yayın başına homojen bir dağılım göstermemektedir. Başka bir araştırmaya göre küresel ölçekte yayımlanan akademik çalışmaların sadece %50'si yazarları ve editörler dışındaki kişiler tarafından okunmaktadır (Eveleth, 2014: 1). Bilimsel toplantılarda sunulan akademik yayınların yayılımında da benzer bir durum ortaya çıkmaktadır.

Bahsedilen sayısal veriler bilimsel yayınların geniş kitlelere yayılması için farklı yöntemler geliştirilmesi gerektiğini açıkça göstermektedir. Böylelikle hem bilim insanlarının uzun uğraşlar sonucu ortaya koydukları çalışmalar hak ettiği değere ulaşabilecek hem de bilim uygulamalarından elde edilen olanaklar insanlığın yararına dönük kullanımı artacaktır (Utma, 2017: 798).

Araştırma kapsamında bilimsel bilginin yayılımını arttırmak, akademik bir çalışmanın bulgularını farklı bir yöntemle ele alınabilmesine örnek sunmak, tasarım sürecinde kaynak arayışında bilimsel yayınlardan faydalanmanın olanak ve sonuçlarını göstermek amacı ile tasarım çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede araştırma, bilim ve tasarımı ortak noktada buluşturmayı hedeflemiş, tekstil ve moda tasarımında araştırma ve konsept geliştirme süreçlerinde bilimsel yayınların kullanılmasına yönelik uygulama çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

2. Araştırmanın Önemi, Amacı ve Yöntemi

Bilimin hiç olmadığı kadar önem kazandığı, bilgiye ve bilgiyi şekillendiren eğitimin gücüne ulaşmanın daha kolay bir hal aldığı günümüzde bilimsel çalışmalar ile ilgilenenlerin sayısında önemli bir artış yaşanmaktadır. Bu artış geniş bir iletişim ağının da ortaya çıkmasına neden olmuş, bilimsel iletişime yönelik girişim ve uygulamalar değer kazanmıştır. Akademik sosyal iletişim ağı olarak adlandırılan Academia'ya kayıtlı toplam kullanıcı sayısı 143 milyona ulaşırken, veri tabanında bulunan makale sayısı 22 milyonun üzerine çıkmıştır (URL-1). Rakamlar bilimsel iletişimin geldiği noktayı göstermektedir. Bununla birlikte giriş bölümünde de bahsedildiği gibi yayınların etki alanının genişletilmesi gerektiğine dair verilerin de göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Bu doğrultuda gerçekleştirilen araştırmada, bilimsel araştırmalar sonucunda elde edilen mevcut verilerin akademik yayınlara kaynak oluşturmak dışında kullanılmasına yönelik uygulama örnekleri gerçekleştirilmiş, bilimsel yayınların farklı bakış açısı ile ele alınma

potansiyeli aşağıdaki amaçlar dâhilinde tekstil ve moda tasarımı özelinde ele alınmıştır.

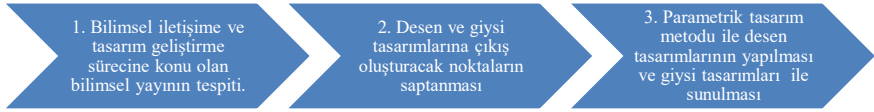
Bilimsel iletişime katkı sağlayacak yeni yaklaşımlar geliştirmek ve uygulama örnekleri ile sunmak,

Akademik yayınların sadece bilimsel çalışmalara değil, farklı tasarım uygulamalarına da kaynak oluşturabileceğini örnekler ile aktarmak,

Temelini yeniyi keşfetmek, olmayana ulaşmak, olanı mantık süzgecinden geçirerek anlamak ve yorumlamak bulunan bilimin ve yaratıcı endüstrilerden tekstil ve moda tasarımının her geçen gün gelişen işbirliğine yeni bir boyut kazandırmak ve disiplinlerarası çalışmalara örnek sunmak,

Tekstil ve moda tasarımının önemli bir aşaması olan çıkış noktası bulmada bilimsel yayınlardan yararlanılmasına yönelik potansiyeli tasarımcı bakış açısı ile ele alarak uygulama sonuçları ile göstermek.

Yukarıda belirtilen önem ve amaçlar doğrultusunda gerçekleştirilen bu çalışma üç basamaktan oluşan bir süreç üzerine kurgulanmış, Şekil 1’de yer alan akış doğrultusunda ilerletilmiştir.

Şekil.1 Makale Akış Şeması

Bilimsel iletişime ve tasarım geliştirme sürecine konu olan bilimsel yayının tespiti aşamasında öncelikli olarak dergi özel sayısının içeriği göz önünde bulundurularak Prof. Dr. H. Feriha Akpınarlı'nın bilimsel çalışmaları tarama metodu ile incelenmiştir. Yapılan literatür taraması sonucunda araştırmacı tarafından gerçekleştirilen çok sayıda yayına ulaşılmıştır. İçlerinden, I. Uluslararası Selçukludan Günümüze Akşehir Kongresi'nde sunulan "Akşehir El Örgü Çoraplarında Motif ve Kompozisyon Özelliklerinin İncelenmesi" başlıklı bildiri seçilmiştir. Bildiriye araştırmacının başka bir makalesinde kaynak olarak yer verilmiş, fakat tam metnine internet üzerinden ulaşamamıştır. Bu araştırmanın amaçları arasında bilimsel iletişime katkı sağlamaya yönelik yeni yaklaşımların geliştirilmesi bulunduğu için tam metnine ulaşamayan bir yayının seçilmesinin uygun olacağı düşünülmüştür. Bu doğrultuda Prof. Dr. H. Feriha

Akpınarlı ile iletişime geçilerek bildiri tam metni istenmiş böylelikle bilimsel iletişim ağı da başlatılmıştır.

Araştırmanın devam aşamasında kaynak yayının içeriği incelenmiş bilimsel iletişime katkı sağlamak için geliştirilmesi planlanan tasarım çalışmalarına çıkış noktası oluşturacak bölümler üzerinde durulmuştur. Bu kapsamda bildiri metninin bulgular bölümünde yer alan bezeme örneklerinin tasarım çalışmalarına çıkış noktası olabileceğine karar verilmiştir.

Karar doğrultusunda bezeme örnekleri incelenmiş, geometrik, bitkisel, figürlü, nesnel ve sembolik bezeme örneklerinden birer adet seçilerek parametrik tasarım metodu ile desen geliştirme çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bilgisayar destekli bir tasarım aracı olan parametrik tasarım, ilişkilerin kullanımı ile yeni bir form yaratma yöntemidir. Nesnelerin kendi içinde ve birbirleri ile olan ilişkiler tasarımcı tarafından belirlenir, üretilir, tanımlanır ve yapılandırılır. Modeldeki her birimde gerçekleştirilen değişiklik diğer birimlerin dolayısı ile formun otomatik olarak yeniden güncellenmesini sağlamaktadır (Baykara, 2011:8). Araştırmada, parametrik tasarım metodu bağlamında ele alınan ve farklı desen varyasyonlarının elde edilmesine olanak sağlayan ilişki dizilimleri bulgular bölümünde örnekler eşliğinde sunulmuştur. Tasarım süreci sonucunda ortaya çıkan desenler, çalışma için tasarlanan giysilere bilgisayar ortamında giydirilmiş ve yine bulgular bölümüne eklenmiştir.

3. Bulgular

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgular yöntem bölümünde verilen makale akış şeması başlıkları altında ele alınmıştır. Her başlığın altında gerçekleştirilen çalışmaların açıklamaları, gerekçeleri ve bulgularına yer verilmiştir.

3.1. Bilimsel iletişime ve tasarım geliştirme sürecine konu olan bilimsel yayının tespiti.

Bilimsel iletişimin güçlendirilmesine yönelik farklı bir uygulama önerisi sunmak amacı taşıyan bu çalışmada öncelikli olarak araştırmaya kaynak oluşturacak yayın tespit edilmiştir. Yöntem bölümünde de belirtildiği gibi Prof. Dr. Feriha Akpınarlı'ya ait çok sayıda yayın arasından "Akşehir El Örgü Çoraplarında Motif ve Kompozisyon Özelliklerinin İncelenmesi" başlıklı bildiri metnine karar verilmiştir. Yapılan araştırmalarda bildiri tam

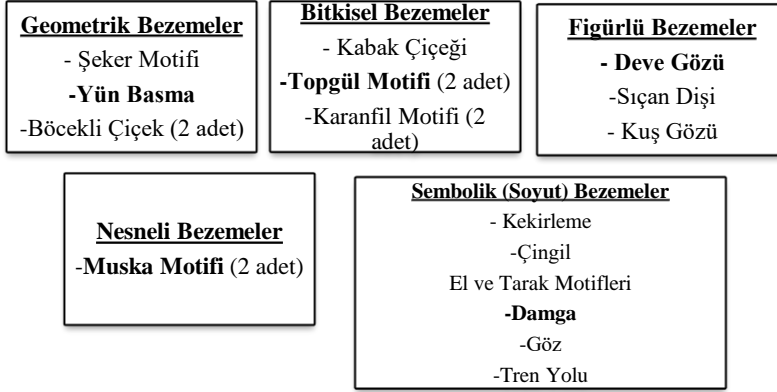
metnine ulaşılamamış, bu durum yayının seçimi için önemli bir kriter olmuştur.

Akpınarlı ile iletişime geçilerek yayın temin edilmiş ve içerik incelemesi gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya kaynak olan yayının kavramsal çerçevesi örücülük kavramı genelinde şekillenmiş, Akşehir el örgü çorapları özelinde gerçekleştirilen saha araştırmaları ile bilimsel nitelik kazanmıştır. Aynı zamanda bir envanter özelliği taşıyan bu çalışmada, Akşehir ilçe merkezi ve köylerinde çorap örücülüğü yapan otuz birey ve ürettikleri çoraplar örneklem olarak ele alınmış, çoraplara ilişkin araç, gereç, teknik, motif ve kompozisyon özellikleri kayıt altına alınmıştır (Akpınarlı, 2008:3).

Çalışmada her özellik ayrı ayrı ele alınarak açıklanmış, özellikle motif özelliklerine yönelik bölüm daha geniş ölçekte ele alınmıştır. Bu bölümde Akşehir merkez ve Karabulut Köyü'nde incelenen çoraplardan farklı motif özelliklerine sahip otuz örnek ele alınmış, incelemeler sonucunda motifler; geometrik, bitkisel, sembolik, figürlü ve nesneli bezemeler olarak gruplandırılmış, saha çalışmasında elde edilen görseller eşliğinde sunulmuştur. Ayrıca her bezeme türüne yönelik tanıtıcı bilgilere de yayında yer verilmiştir.

3.2.Desen ve giysi tasarımlarına çıkış oluşturacak noktaların saptanması

“Akşehir El Örgü Çoraplarında Motif ve Kompozisyon Özelliklerinin İncelenmesi” başlıklı bildiri metninde yer alan bezeme örnekleri Prof. Dr. H. Feriha Akpınarlı tarafından aşağıdaki başlıklar altında toplanmış ve her başlığın altında yer alan örnek bezemeler açıklama ve görseller eşliğinde sunulmuştur.

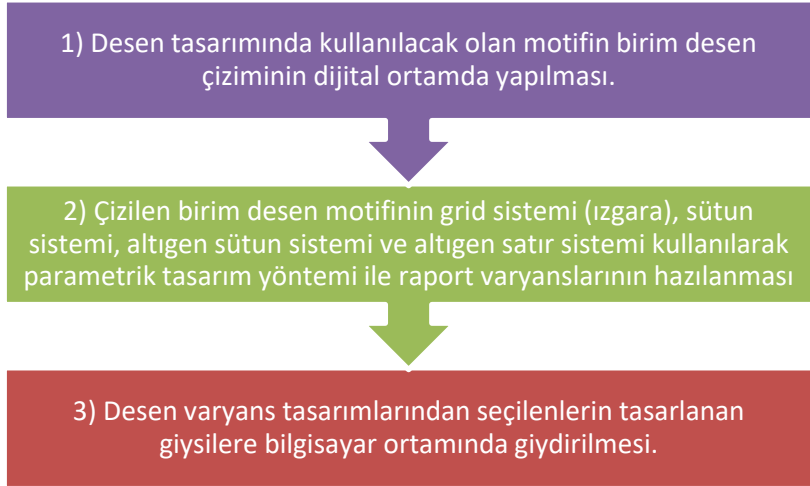

Şekil 2. Bildiri Metninde Yer Alan Bezeme Örnekleri

Araştırma kapsamında gerçekleştirilen kumaş desen tasarımlarının sınıflandırmasında da kaynak makale ile paralellik gösteren bir yaklaşım belirlenmiş, desen tasarımları geometrik, bitkisel, figürlü, nesneli ve sembolik motifler üzerinden ilerletilmiştir. Bu kapsamda her motif grubundan bir motif seçilerek (yukarıdaki tabloda koyu renklerle vurgulanmıştır) parametrik tasarım yöntemi ile farklı raportlama teknikleri kullanılarak yeni desen tasarımları gerçekleştirilmiştir. Uygulamalar sonucunda toplam yirmi adet desen tasarımı oluşturulmuş, her desen grubunun varyanslarından bir tanesi seçilerek araştırma için tasarlanan giysilere dijital ortamda giydirilmiştir.

3.3. Parametrik tasarım metodu ile desen tasarımlarının yapılması ve giysi tasarımları ile sunulması

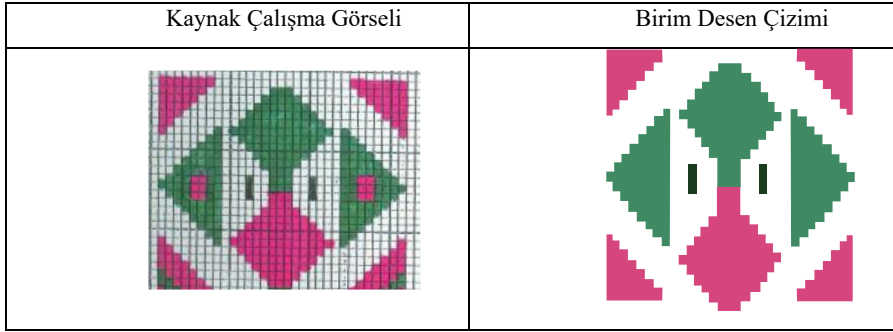
Tasarım çalışmalarına çıkış noktası oluşturacak unsurların belirlenmesinden sonra desen tasarımları gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Desen tasarımları gerçekleştirilirken izlenen aşamalar aşağıdaki gibidir.

Şekil 3. Desen Tasarımları Gerçekleştirilirken İzlenen Aşamalar

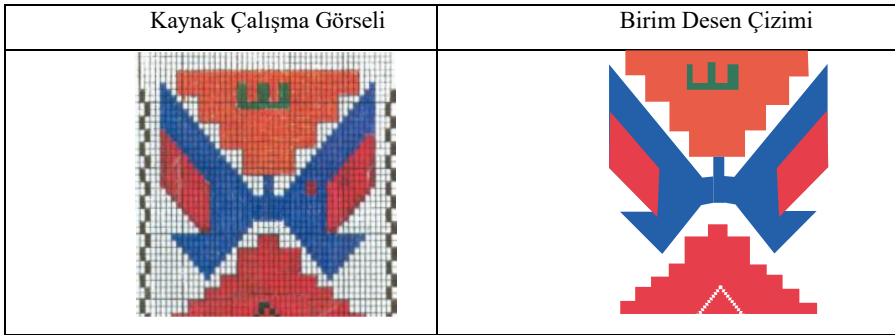
Çalışmada parametrik tasarım metodu ile desen tasarımı gerçekleştirilmesi planlanmıştır. Bu kapsamda öncelikle desen tasarımında kullanılacak olan motifin birim desen çalışmalarının çizim işlemleri gerçekleştirilmiştir. Birim desen çizimleri dijital ortamda AdobeIllustrator CS6 programı kullanılarak yapılmıştır. Renklendirmelerde kaynak makalenin bulgularında yer alan motiflerin orijinal renklerine sadık kalınmış, birim desenler yüksek benzerlik yakalanması amacı ile dijital renk seçme araçları kullanılarak renklendirilmiştir.

Akşehir el örgü çoraplarında kullanılan geometrik bezemelerin; enine, boyuna, düz, çapraz, verev, zigzak, üçgen,kare, altıgen vb. formların yüzeyi tamamen kaplayacak şekilde bazen de motifler oluşturacak yerleştirilmesi ile oluşturulduğu kaynak çalışmada belirtilmiştir (Akpınarlı, 2008:3). Çalışma kapsamında geometrik bezeme örnekleri arasından yün basma motifi seçilmiş, kaynak çalışmasında yer aldığı şekli ve bilgisayar ortamında yeniden çizilen versiyonu Şekil 4’te verilmiştir.

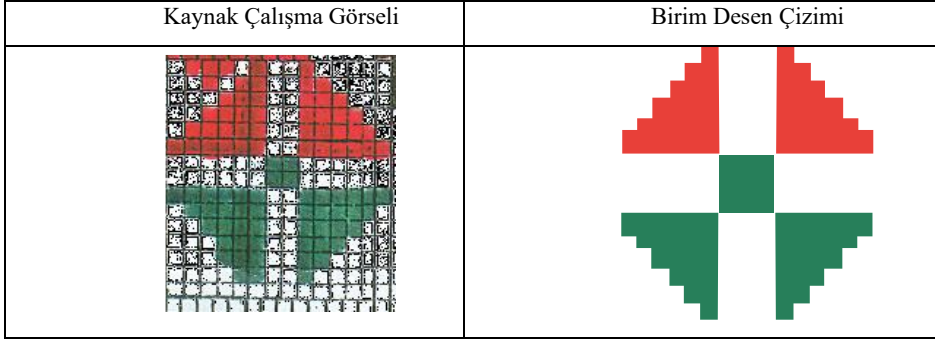
Şekil 4. Geometrik Bezeme, Yün Basma Motifi

H. Feriha Akpınarlı tarafından gerçekleştirilen çalışmada çiçek, yaprak, ağaç, meyve gibi doğada var olan bitkilerden yola çıkılarak oluşturulan bitkisel bezeme örneklerine Akşehir el örgü çoraplarında rastlandığı örneklerle sunulmuştur. Verilen örneklerden top gül motifi araştırma kapsamında desen geliştirmek için seçilmiş, desenin kaynak çalışmadaki görseli ve bilgisayar ortamında hazırlanan birim desen çizimi Şekil 5’te verilmiştir.

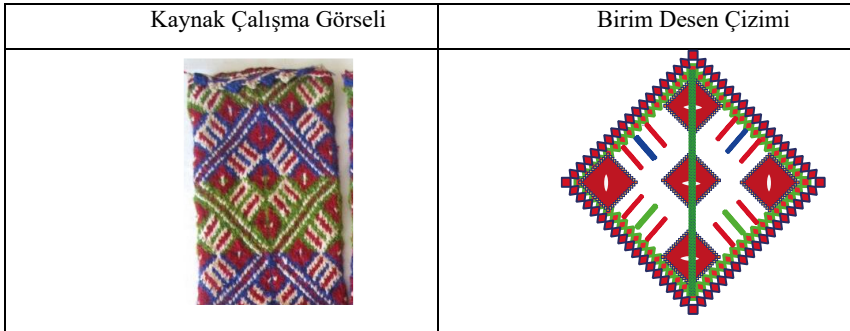
Şekil 5. Bitkisel Bezeme, Top Gül Motifi

Figürlü bezemeler; insan, hayvan gibi canlı varlıkların bütünü veya el, ayak, göz gibi bir kısmını ifade etmektedir. Akşehir çoraplarının topuk kısımlarında doğanın gücünü simgeleyen “deve gözü” motifi, bordürlerde “sıçandışi”, “yılan kemiği” motifleri kullanılmıştır. Çalışma kapsamında desen geliştirme sürecinde deve gözü motifinden yararlanılmasına karar verilmiş, motifin kaynak çalışma görseli ve bilgisayar ortamında hazırlanan birim desen çizimi Şekil 6’da verilmiştir.

Şekil 6. Figürlü Bezeme, Deve Gözü Motifi

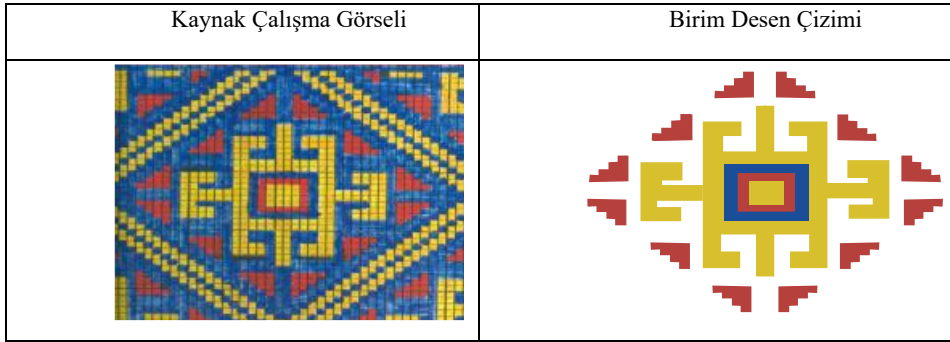
Nesneli bezemeler; muska, kandil, küpe, bıçkı, ayna gibi bir eşyanın tamamının veya bir kısmının ele alındığı motiflerdir. Muska, taşıyan insanı tehlikelerden koruyan, büyü ve dini bir gücü ifade eden genellikle üçgen biçimli nesnelere dir. Kaynak araştırmada sunulan muska motifinin görseli ve görselden yola çıkılarak bilgisayar ortamında hazırlanan birim desen çizimi Şekil. 7’de yer almaktadır.

Şekil 7. Nesneli Bezeme, Muska Motifi

Sembolik(soyut) bezemeler; düz, vev çizgilerden, karelerden, üçgenlerden ve çok kenarlı yüzeylerden meydana gelen motiflerdir. Ören kişinin iç dünyasını yani sevgi, hasret, üzüntü, sitem, mutluluk gibi duyguları ve toplumsal olayları ifade etmektedir. Bazı motifler isimleri de yaşanan olaylardan esinlenerek söylenmiştir. Desen tasarımı için damga motifi seçilmiştir. Türkler tarih boyunca aile, oba, oymak, boy, devlet gibi

kavramları ifade etmek için belirli figürleri, kullanmışlardır. Damgalar o kişinin, o toplunun varoluşunun simgesidir. Bu uygulama, hem soy ve aile adının sürdürülmesini, hem de aileye ait değerli eşyaların yitirilmemesini sağlamaktadır (Akpınarlı, 2008:8). Kaynak çalışmada yer alan damga motif örneği ve dijital birim desen çizimi Şekil 8. de yer almaktadır.

Şekil 8. Sembolik Bezeme, Damga Motifi

Birim desen çizimlerinin tamamlanmasından sonra parametrik tasarım yöntemi ile desen tasarımı aşamasına geçilmiştir. Bu aşamada AdobeIllustratör CS6 programında bulunan raportlama teknikleri arasından dört tanesi seçilerek desen varyansları geliştirilmiştir.

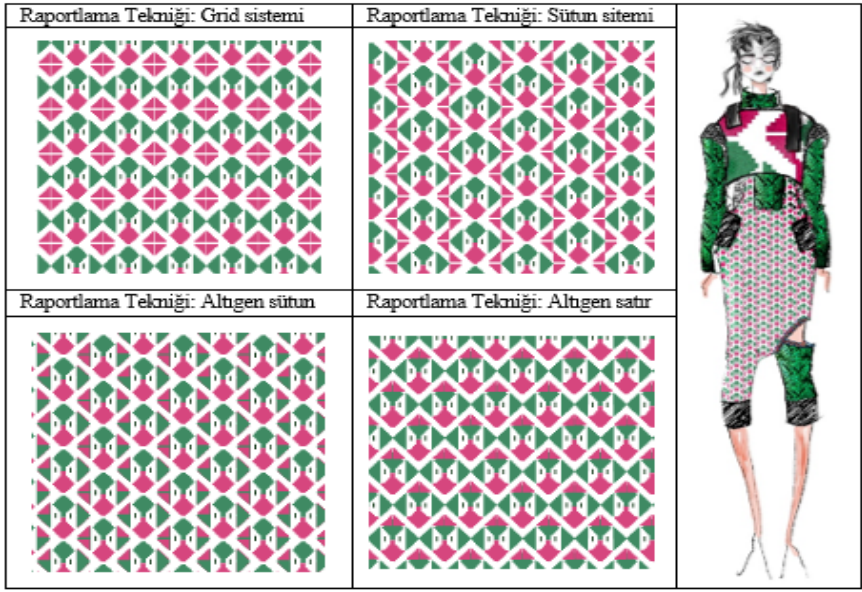
Seçilen teknikler ve özellikleri kısaca şu şekilde açıklanabilir;

Grid sistem: Raporttam raport kuralı doğrultusunda dikey ve yatay olarak birbiriyle dik açı yaparak çoğaltılır.

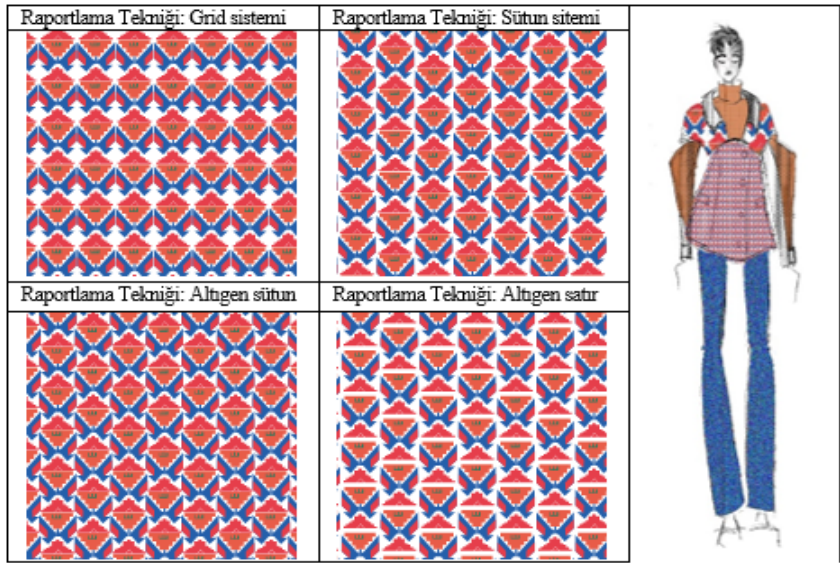
Sütun sistem: Raportlamadiktörtgen şeklindedir ve merkezleri yatay olarak hizalanır.

Altıgen sütun sistem:Raporlama altıgen şeklindedir ve sütunlar halinde düzenlenmiştir. Sütunlardaki raportlama merkezleri dikey olarak hizalanır.

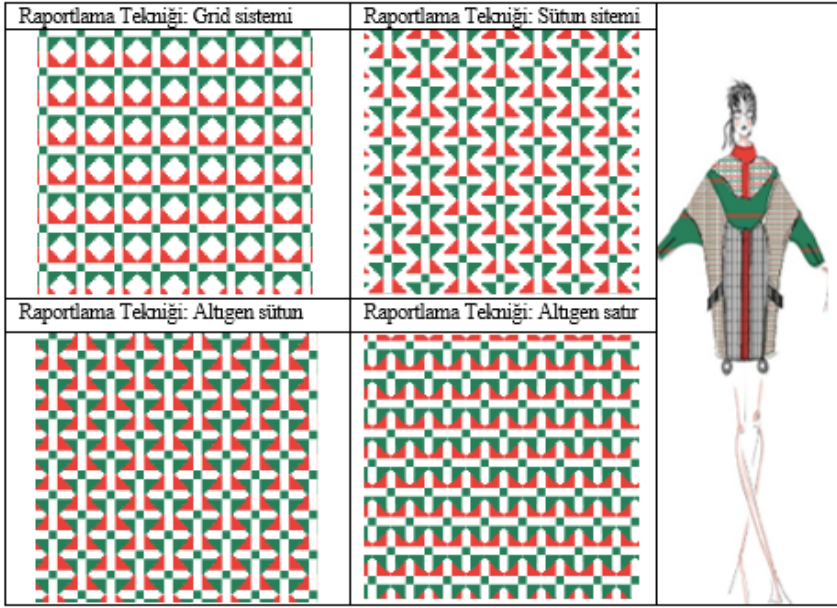
Altıgen satıra sistem: Raporlama altıgen şeklindedir ve satır halinde düzenlenmiştir. Satırlardaki raportlama merkezleri yatay olarak hizalanır.

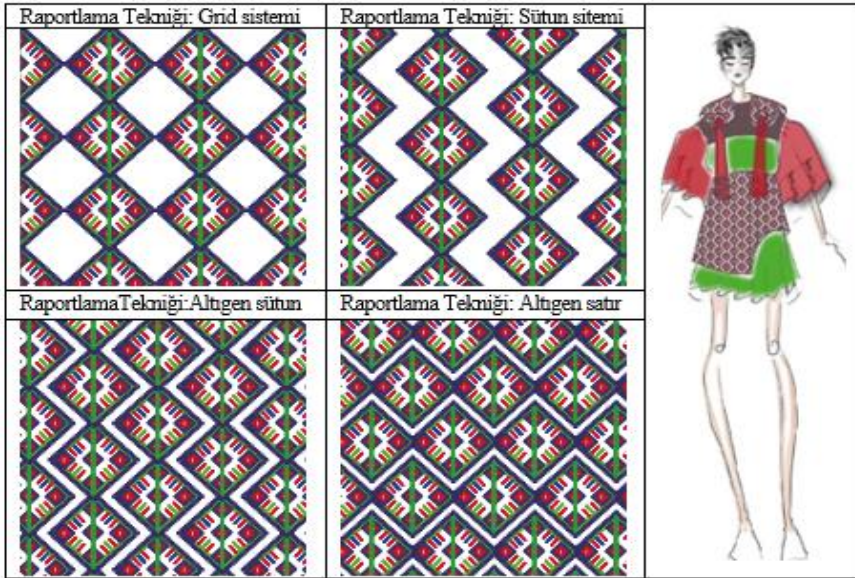
Şekil 9. Geometrik Bezeme, Yün Basma Motifi Raportlama ve Dijital Ortamda Giydirme

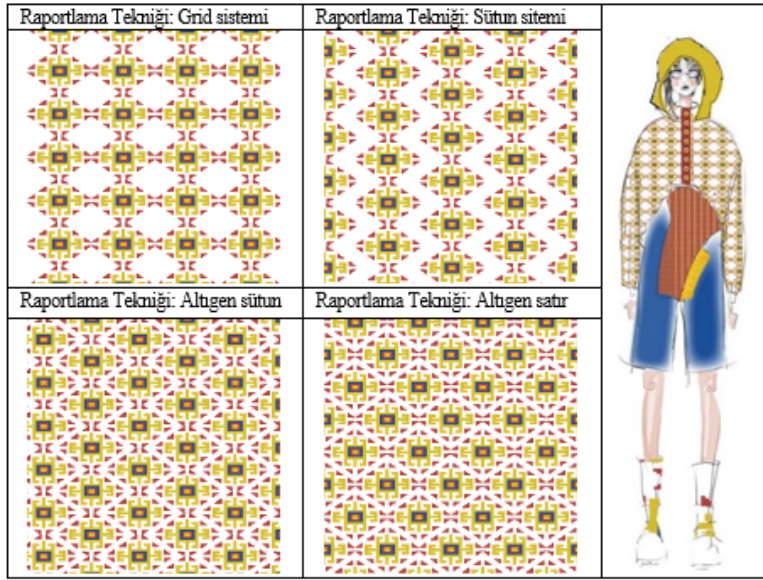
Şekil 10. Bitkisel Bezeme, Top Gül Motifi Raportlama ve Dijital Ortamda Giydirme

Şekil 11. Figürlü Bezeme, Deve Gözü Motifi Raportlama ve Dijital Ortamda Giydirme

Şekil 12. Nesneli Bezeme, Muska Motifi Raportlama ve Dijital Ortamda Giydirme

Şekil 13. Sembolik Bezeme, Damga Motifi Raportlama ve Dijital Ortamda Giydirme

4. Sonuç

Francis Bacon'ın 17. yüzyılda dile getirdiği "Bilgi gücün kaynağıdır." sözünden günümüze kadar bilgi, bilim ve bilim uygulamalarına yönelik gelişmeler hız kesmeden değişim göstermiştir (Nadasbaş, 2020:195). Bununla birlikte bilgiye, bilimin gücüne ve değerine ilişkin görüşler sabit kalmıştır. A. Comte'nin yaklaşık beş asır önce belirttiği gibi "egemen olmak için bilmek" gerekliliği günümüzde de devam etmektedir. Paralel bir bakış açısı ile temelini bilginin oluşturduğu bilimin ve bilimsel bilgilerin önemi de salt görünür bir gerçektir.

Bilişim teknolojilerinin giderek yaygınlaştığı günümüzde bilimsel çalışmaların sayısında ve ulaşılabilirliğinde artış görülmektedir. Bununla birlikte yapılan araştırmalar bilimsel çalışmaların yayılım ve etki oranının kısıtlılığına vurgu yapmaktadır. Bilimsel iletişim güçlendirilmesi bilimsel çalışmaların yayılım oranının artırılması ile ilişkilidir. Bir bilim insanının uzun uğraşlar sonucu ortaya koyduğu çalışmanın daha geniş kitlelere ulaşması hem yayın hem de araştırmacı açısından önemlidir. Bu bağlamda bilimsel çalışmaların daha geniş etki alanı yaratmasını destekleyecek yaklaşımlar geliştirmek gerekmektedir.

Bahsedilen gereklilikler kapsamında gerçekleştirilen bu araştırmada, bir bilimsel yayının etki yayılımını farklı bir yaklaşımla arttırmayı hedefleyen uygulama çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında bilimsel yayın bulgularının tasarım çalışmalarına nasıl kaynak oluşturabileceğinin örnekler üzerinden gösterilebilmesi için tekstil ve moda tasarımı özelinde uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Araştırmada ortaya çıkan sonuç ve öneriler genel olarak şu şekilde sıralanabilir;

Tasarım sürecinde önemli bir yere sahip olan çıkış noktası bulma ve ilham kaynağı belirlemede bilimsel yayınlardan yararlanın mümkün olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda tasarımcıların ve tasarım eğitimi alanların çıkış noktası arama sürecinde bilimsel yayınlara yönelmeleri hem kendilerini tasarım açısından besleyecek, hem de bilimsel iletişim yayılımının artmasına olanak sağlayacaktır.

Geçmiş yıllarda yapılan ve basılı metnine ulaşamayan yayınların araştırma kapsamında geliştirilen farklı yaklaşımlar ile yeniden ele alınmasının bilimsel iletişimi daha da kuvvetlendireceği düşünülmektedir. Bu doğrultuda özellikle bildiri olarak sunulan ve dijital ortamlara aktarılmamış olan yayınlara yönelik gerçekleştirilecek çalışmalar yayının bilimsel iletişiminin sürekliliğini sağlamak için faydalı olacaktır. Ayrıca bu bilimsel yayınların elektronik ortamlara aktarılmasını destekleyecek girişimler de önem arz etmektedir.

Disiplinlerarası çalışmaların bilimsel iletişimi güçlendireceği düşünülmektedir. Örneğin kaynak makalenin bir mimar tarafından yeniden ele alınması, yapı strüktürü oluşturmada ele alınan desenlerin bir mimar bakış açısı ile yeniden yorumlanması bilimsel iletişime yine farklı bir bakış açısı ile katkı sağlayacaktır.

Parametrik tasarım yöntemi ile geleneksel desenlerimizin güncel yorumlarının yapılması mümkündür. Bu yaklaşım ile kültürel mirasın yaşatılmasına katkıda bulunulabilir, özün kaybedilmeden modern yorumlar geliştirilmesi mümkün olabilir.

Geleneksel ve kültürel değerlere yönelik envanter çalışması niteliği taşıyan bilimsel yayınların yayılımının ve etki düzeyinin artırılmasına yönelik gerçekleştirilecek çalışmalar ulusal ve uluslararası ölçekte pozitif etkiye neden olacaktır. Bu nedenle bilimsel iletişimin artırılmasına yönelik gerçekleştirilecek farklı çalışmaların önceliğinin bu yayınlar olması gerektiği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- AKPINARLI, H.F. (2008). "Akşehir El Örgü Çoraplarında Motif ve Kompozisyon Özelliklerinin İncelenmesi", I. Uluslararası Selçukludan Günümüze Akşehir Kongresi ve Sanat Etkinlikleri, Konya.
- AL, U. (2008). "Türkiye'nin Bilimsel Yayın Politikası: Atıf Dizinlerine Dayalı Bibliyometrik Bir Yaklaşım". Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- BAYKARA, M. (2011). Mimarlıkta Parametrik Tasarım ve Arazide Kütle Yerleşimi İçin Bir Model Önerisi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- ÇAL, S. (2016). Bilimsel Bilgiye Erişim Sorunu Üzerine. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 65 S. 4, 1313-1352.
- ÇÜÇEN, K. (2006). "Batı Aydınlanmasının Düşünsel Kökenleri Ve Eleştirisi". Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C. 28, S. 1, 25-34.
- EVELETH, R. (2014). Academics Write Papers Arguing Over How Many People Read (And Cite) Their Papers. Smithsonian Magazine. 25.03.2014
<https://www.smithsonianmag.com/smart-news/half-academic-studies-are-never-read-more-three-people-180950222/>
- GÜRKAN, B. (2001). Bilgi, Bilim, Bilimsellik Kavramları. US Düşün ve Ötesi Dergisi, C. 6, S. 1, 1-5.
- NADASBAŞ, S.E. (2020). "Bilişsel Bilişim Teknolojilerinin Moda Endüstrisinde Kullanımı". Journal of Social and Humanities Sciences Research, C. 7, S. 50, 195-213.
- ONAT, H. (2016). Bilgi, Bilim ve Bilimsel Yöntem.
https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/73646/mod_resource/content/0/1.%20%C3%9Cnite.pdf
- TONTA, Y. (2000). Elektronik yayıncılıkta son gelişmeler. Bilgi Dünyası, 1, 89-132.
- UÇAK, Ö.N., AL, U (2009). "Bilimsel İletişimin Zamana Göre Değişimi: Bir Atıf Analizi Çalışması". Bilim Dünyası, C. 10, S. 1, 1-27.
- UNAT, Y. (2005). "Asâr-ı Bâkiye ve Yazılış Yöntem". Osmanlı Bilim Araştırmaları, C. 7, S. 1, 23-31.
- UTMA, S. (2017). "Bilimsel Okuryazarlık: Bilim İletişimi ve Medyadaki Bilim Haberlerini Doğru Okumak". Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, C. 10, S. 50, 788-799.
- WARE, M., MABE, M. (2012). An Overview Of Scientific And Scholarly Journal Publishing, Netherlands: International Association of Scientific, Technical and Medical Publishers.
- URL1 <https://www.academia.edu/about#:~:text=At%20a%20linear%20rate%2C%20that,join%20Academia.edu%20each%20day>.